

บทที่ 8 วิกฤตการณ์บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา

วิกฤตการณ์บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา (Bosnia-Herzegovina) เกิดขึ้นจากการพิพาททางการเมืองระหว่างกลุ่มชนเชื้อสายเซิร์บ กับกลุ่มชนเชื้อสายโครแอตในเขตมณฑลบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาในช่วงทศวรรษที่ 1990 หลังจากนั้น ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนขยายตัวมากขึ้น ทั้งจากกลุ่มชนต่างเชื้อชาติและต่างศาสนา

ประวัติความเป็นมาของมณฑลบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา

ดินแดนบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา เป็นส่วนหนึ่งของอดีตสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวีย (The Socialist Federal Republic of Yugoslavia) หรือที่รู้จักในชื่อประเทศยูโกสลาเวีย ประเทศยูโกสลาเวีย ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภูมิภาคยุโรปกลางจัดว่าเป็นประเทศเกิดใหม่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 1 ทั้งนี้โดยกลุ่มประเทศผู้ชนะสงคราม* ในครั้งนั้นต้องการจะลดอำนาจของประเทศมหาอำนาจยุโรปกลาง อันได้แก่ประเทศเยอรมนีและออสเตรีย-ฮังการี แนวคิดการตัดลดดินแดนของประเทศมหาอำนาจยุโรปกลางจึงถูกนำมาใช้ อาทิ การตัดมณฑลบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา ออกไปจากอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการี เป็นต้น ประเทศยูโกสลาเวียเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1918 เป็นประเทศที่เกิดจากดินแดนบางส่วนของออสเตรีย-ฮังการี ดินแดนอีกบางส่วนของบัลแกเรีย และดินแดนอีกบางส่วนของอาณาจักรออตโตมาน โดยรวมกันเข้ากับประเทศเซอร์เบีย ซึ่งเป็นรัฐของชาวสลาฟเช่นกันแต่มีสถานภาพทางการเมืองที่เป็นเอกราช

* ในสงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ. 1914-1919) ประเทศในทวีปยุโรปมีการรวมตัวกันและแยกเป็น 2 กลุ่มประเทศ คือ กลุ่มสัมพันธมิตรสามเส้า (Triple Alliance) ประกอบด้วย อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย กับกลุ่มสัมพันธมิตรไตรภาคี (Triple Entente) ประกอบด้วย เยอรมนี ตุรกี และออสเตรีย-ฮังการี ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 กลุ่มสัมพันธมิตรสามเส้าเป็นฝ่ายมีชัย

ประเทศยูโกสลาเวียประกอบด้วยดินแดน 6 สาธารณรัฐกับอีก 2 มณฑลอิสระ (autonomous provinces)

สาธารณรัฐทั้งหมดมีดังนี้ เซอร์เบีย โครเอเชีย (Croatia) บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา สโลวีเนีย (Slovenia) มาซิโดเนีย (Macedonia) มอนเตเนโกร (Montenegro)

สองมณฑลอิสระ ได้แก่ โคโซโว (Kosovo) วอยวอดีนา (Vojvodina) มณฑลอิสระจะทำการปกครองตนเองโดยจะขึ้นอยู่กับสาธารณรัฐเซอร์เบีย

เมืองหลวงของประเทศยูโกสลาเวีย คือ กรุงเบลเกรด (Belgrade) พรหมแดนของประเทศเกิดใหม่นี้จะติดกับประเทศในยุโรป 7 ประเทศด้วยกัน คือ อิตาลี ออสเตรีย ฮังการี โรมาเนีย บัลแกเรีย กรีซ และแอลเบเนีย

ระยะ ค.ศ. 1921-1945 ประเทศยูโกสลาเวียมีระบบการเมืองการปกครองแบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1945 เมื่ออำนาจของนาซีเยอรมันสิ้นสุดลง ประเทศยูโกสลาเวียได้ประกาศการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ภายใต้การนำของนายพลตีโต (Tito) มีชื่อประเทศใหม่ว่า สหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวีย ในระยะแรกของการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบประชาธิปไตยมาเป็นระบอบคอมมิวนิสต์นั้น ประเทศยูโกสลาเวียต้องเผชิญกับปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองภายใน ถึงขนาดมีสงครามกลางเมืองเกิดขึ้น ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ร้าย

จากภัยของสงครามโลกครั้งที่ 2 นายพลตีโต้ผู้นำประเทศจึงดำเนินนโยบายต่างประเทศอยู่ใน สังกัดค่ายคอมมิวนิสต์ ค.ศ. 1948 เมื่อสภาวะการณ์ภายในประเทศมั่นคงขึ้น พรรคคอมมิวนิสต์ ยูโกสลาเวียจึงประกาศแยกตัวจากองค์การคอมมิวนิสต์สากลหรือโคมินฟอร์ม หลังจากนั้นมา ถึงแม้ว่าประเทศยูโกสลาเวียจะยังคงมีการปกครองระบบคอมมิวนิสต์ แต่ก็ดำเนินนโยบาย ทั้งภายในและต่างประเทศอย่างเป็นอิสระ จนถึงประมาณ ค.ศ. 1991 ประเทศยูโกสลาเวียได้ สลายตัวลง ดินแดนแตกตัวออกเป็นประเทศเล็ก ๆ และก่อให้เกิดปัญหาหนึ่งในภูมิภาคยุโรป ตะวันออก

ลักษณะทางสังคมของประเทศยูโกสลาเวีย ประเทศยูโกสลาเวียมีลักษณะทางสังคมที่มีความ แตกต่างสูง ไม่ว่าจะพิจารณาด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

1. เชื้อชาติของประชากร โดยภาพรวม ประชากรของประเทศยูโกสลาเวียเป็นชาวสลาฟ แต่ชนเชื้อสลาฟแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. สลาฟตะวันออก ได้แก่ รัสเซีย ชนกลุ่มนี้จะรับอิทธิพลอารยธรรมไบแซนไทน์ และนับถือศาสนาคริสต์นิกายอีสเทิร์นออร์ทอดอกซ์

2. สลาฟตะวันตก ได้แก่ โปแลนด์ โมราเวีย สโลวัก และเชิร์บทางเหนือ ชนกลุ่ม สลาฟตะวันตกจะรับอิทธิพลอารยธรรมลาติน และนับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก

3. สลาฟใต้ ได้แก่ สโลวีเนีย เชิร์บทางใต้ โครแอท บัลแกเรีย มอนเตเนกริน ตัลมาเชียน บอสเนีย และเฮอร์เซโกวีเนีย

ประเทศยูโกสลาเวียจึงมีลักษณะสังคมแบบหลายเชื้อชาติ (heterogeneous society) กล่าวโดยทั่วไป ประชากรในแต่ละรัฐจะมีเชื้อชาติเดียวกัน แต่จะมีเชื้อชาติต่างไปจากประชากร ของอีกรัฐหนึ่ง อาทิ ประชากรของรัฐเซอร์เบียจะเป็นชาวเชิร์บ ประชากรของรัฐโครเอเชียเป็น ชาวโครแอท หรือ ประชากรของรัฐบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาเป็นชาวบอสเนียและชาวเฮอร์เซโกวี เนียน นอกจากนี้ ในแต่ละรัฐก็ยังมีชนส่วนน้อยซึ่งเป็นชนเชื้อชาติอื่นอาศัยอยู่ด้วย เช่นมีชาว เชิร์บอยู่ในบอสเนีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในดินแดนของสองมณฑลอิสระ ประชากรประกอบด้วย หลายสายเชื้อชาติ ทั้งที่เป็นเชื้อสายสลาฟและไม่ใช้เชื้อสายสลาฟ เชื้อชาติที่มีได้จัดอยู่ในสายสลาฟ ได้แก่อัลแบเนีย แมกยาร์ (ฮังการี) เติร์ก โรมานีเยน เยอรมัน รูเทเนีย เซค ยูเครน และยิปซี อย่างไรก็ตาม ชาวเชิร์บถือได้ว่าเป็นประชากรที่มีจำนวนมากกว่าชนเชื้อชาติอื่น ๆ มีถึงประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมดของประเทศ

2. ศาสนา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ประชากรของประเทศยูโกสลาเวียมีหลายเชื้อชาติ ซึ่งก็ทำให้เกิดปัญหาความแตกแยกประการหนึ่งแล้ว ยังมีความแตกต่างทางความเชื่อศาสนา

และวัฒนธรรม และความเป็นเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ของรัฐต่าง ๆ เป็นแรงขับเคลื่อนนำไปสู่ความไม่สมานฉันท์ของชนในชาติอีกด้วย

กล่าวโดยทั่วไป ศาสนาสำคัญที่ประชากรยูโกสลาเวียนับถืออยู่มีด้วยกัน 2 ศาสนาคือ คริสต์ศาสนาและศาสนาอิสลาม สำหรับคริสต์ศาสนาจะเป็นนิกายตะวันออกหรืออีสเทิร์นออร์ทอดอกซ์ (Eastern Orthodox) และนิกายคาทอลิก (Catholic) และถ้าเป็นศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จะนับถือนิกายสุหนี่ เมื่อคิดเป็นสัดส่วนของประชากรทั้งประเทศ จะมีประชากรประมาณ 1 ใน 3 นับถือโรมันคาทอลิก ประมาณ 1 ใน 10 จะนับถืออิสลาม ประชากรส่วนที่เหลือจะนับถือนิกายออร์ทอดอกซ์

ด้านวัฒนธรรม ประชากรในพื้นที่นี้จะรับอารยธรรมจากไบแซนไทน์ (Byzantine) ลาติน (Latin) หรืออิสลาม

ด้านภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนยังมีความแตกต่างกันในหมู่ประชากรยูโกสลาเวีย กล่าวคือ ประมาณ 9 ใน 10 ของประชากรทั้งหมดจะใช้ภาษาสลาฟ ซึ่งส่วนใหญ่ของภาษาพูดจะเป็นเซอร์โบ-โครเอเชีย (Serbo-Croatian) แต่ภาษาเขียนของชาวเซิร์บจะใช้อักษรไซริลลิก (Cyrillic) ส่วนชาวโครแอตจะใช้อักษรลาติน นอกจากภาษาพูดและภาษาเขียนกลุ่มใหญ่ดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีการใช้ภาษาอื่น ๆ เป็นเฉพาะตัวอีก เช่น ภาษามาซิโดเนียน อัลเบเนียน ฮังการีเยน เป็นต้น ความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมตามที่กล่าวมานี้ อาจระบุได้ว่าเป็นผลจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของแต่ละรัฐที่รวมกันเข้ามาเป็นประเทศยูโกสลาเวีย ซึ่งอาจพอกกล่าวถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์โดยย่อ กล่าวคือ

รัฐเซอร์เบีย รัฐเซอร์เบียเป็นรัฐที่ก่อตั้งเป็นเอกราชตั้งแต่ ค.ศ. 822 เรื่องอำนาจมากในระยะคริสต์ศตวรรษที่ 14 แต่จากปี ค.ศ. 1389 ได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรออตโตมาน จนถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 จึงได้เป็นรัฐอิสระอีกครั้งหนึ่ง และ ค.ศ. 1918 ได้ถูกระบุให้รวมเข้ากับรัฐอื่น ๆ ก่อตั้งขึ้นเป็นประเทศยูโกสลาเวีย

ชาวเซิร์บ จัดเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่สุดของชนกลุ่มสลาฟใต้ มีภาษาพูด ภาษาเขียน ตลอดจนวัฒนธรรมแบบไบแซนไทน์ และจึงนับถือศาสนาคริสต์นิกายตะวันออก แต่ก็จะเป็นรูปแบบเฉพาะตัว คือ "Serbian Orthodox" รัฐเซอร์เบียเป็นศูนย์กลางของชนชาติสลาฟทั้งในอดีตและปัจจุบัน อาทิ ในช่วงเวลาก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 จะอุบัติขึ้นนั้น รัฐเซอร์เบียก็เป็นฐานบัญชาการขบวนการชาตินิยมสลาฟ ความภาคภูมิใจในชนชาติ ความเป็นศูนย์กลาง ความมีอำนาจ มีผลให้รัฐเซอร์เบียมีนโยบายที่จะสร้างรัฐเซอร์เบียที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งนโยบายนี้ได้มีการดำเนินการในช่วงก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ค.ศ. 1914 และดูเหมือนว่าในปัจจุบันผู้นำชาวเซิร์บยังคงมีความต้องการในแนวทางดังกล่าวอยู่

รัฐโครเอเชีย ชาวโครแอทเป็นกลุ่มชนใหญ่เป็นอันดับสองของชนกลุ่มสลาฟที่ตั้งถิ่นฐานได้เมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 7 และรวมตัวก่อตั้งเป็นรัฐเอกราชในระยะปลายคริสต์ศตวรรษที่ 9 ค.ศ. 1102 ได้รวมตัวทางการเมืองกับฮังการี และมีผู้ปกครองเป็นกษัตริย์องค์เดียวกัน ในปี ค.ศ. 1562 ต่อมาทกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรออสเตรียและอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการีโดยลำดับ จนถึง ค.ศ. 1918 จึงเข้าร่วมเป็นรัฐหนึ่งของยูโกสลาเวีย ชาวโครแอทมีวัฒนธรรมตามแบบแฟรงก์ (Frank) หรือลาติน ด้วยเหตุนี้จึงมีชาวโครแอทจำนวนมากนับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก

รัฐสโลวีเนีย ในอดีตรัฐสโลวีเนียเป็นรัฐอิสระที่มีกษัตริย์ปกครอง ตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรออสเตรียตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 13 ชาวสโลวีเนียนจึงรับอารยธรรมไบแซนไทน์ในช่วงแรก และรับอารยธรรมลาตินในช่วงหลัง ประชากรส่วนใหญ่เป็นคาทอลิก

มณฑลอิสระโคโซโวและวอจโวดินา ในอดีต โคโซโวเคยเป็นส่วนหนึ่งของประเทศอัลเบเนีย ส่วนวอลโวดินาเคยเป็นส่วนหนึ่งของฮังการี ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง มณฑลดังกล่าวทั้งสองจึงรวมเป็นส่วนหนึ่งของประเทศเกิดใหม่ “ยูโกสลาเวีย”

ประชากรส่วนใหญ่ของมณฑลอิสระโคโซโวเป็นชาวอัลเบเนียน ส่วนน้อยเป็นชาวเซิร์บ ส่วนประชากรของมณฑลอิสระวอจโวดินาจะมีลักษณะผสมปะปนกันระหว่างชาวสลาฟกับชาวฮังการีและโรมาเนีย

การพัฒนาการทางการเมืองการปกครองของประเทศยูโกสลาเวีย

1. ระยะก่อนสมัยการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์

ในระยะแรกของสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลของยูโกสลาเวียให้การสนับสนุนแก่นาซีเยอรมัน จนถึง ค.ศ. 1941 เมื่อได้มีการปฏิวัติล้มล้างรัฐบาลของยูโกสลาเวียแล้วรัฐบาลใหม่ได้หันมาให้การสนับสนุนกับฝ่ายสัมพันธมิตร ด้วยเหตุนี้ยูโกสลาเวียจึงถูกโจมตีจากกองทัพเยอรมัน แต่กองทัพเยอรมันที่เข้ามายึดครองก็ต้องปะทะกับขบวนการใต้ดินของยูโกสลาเวียอย่างหนัก ขบวนการใต้ดินที่ทำการต่อต้านเยอรมนีในขณะนั้นมี 2 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มเชตนิคส์ (Chetniks) นำโดย ดรามา มิไฮโลวิก (Draza Mihailovic) กลุ่มนี้มีนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ และมีนโยบายนิยมกษัตริย์

(2) กลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ (National Liberation Front) นำโดยโจชิป บรอซ (Josip Broz) หรือที่รู้จักกันในนามตีโต้ (Tito) กลุ่มนี้มีความชื่นชมในลัทธิคอมมิวนิสต์

ขบวนการใต้ดินทั้ง 2 กลุ่มนี้เป็นแนวร่วมกันระยะของสงครามโลกครั้งที่ 2 คือร่วมกันต่อสู้และขับไล่ฝ่ายอักษะให้ออกไปจากมาตุภูมิของตน แต่เนื่องจากกลุ่มการเมืองทั้งสอง

กลุ่มมีอุดมคติทางการเมืองที่ไม่เหมือนกัน จึงมีการต่อสู้กันเองเกิดขึ้น และในที่สุดตีโตเป็นฝ่ายมีชัยได้รับการสนับสนุนจากประชาชนมากกว่าขบวนการของตราซา มิไฮโลวิก ดังนั้นระยะช่วงหลัง ๆ ของสงครามโลกครั้งที่ 2 ตีโตนำกลุ่มของตนเข้าต่อสู้กับฝ่ายอักษะอย่างไม่ลดละตลอดมา จนมีชัยเหนือฝ่ายอักษะ ค.ศ. 1944 หลังจากได้ชัยชนะแล้ว ตีโตได้จัดตั้ง “คณะกรรมการปลดปล่อยแห่งชาติ” ขึ้นปกครองประเทศ ล้มล้างระบบกษัตริย์ และประกาศตั้งยูโกสลาเวียเป็นสาธารณรัฐประชาชนเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ. 1945 มีชื่อเต็มว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนยูโกสลาเวีย โดยมีระบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์

ด้วยเหตุที่ตีโตต่อสู้กับฝ่ายอักษะจนมีชัย โดยไม่ต้องอาศัยกองทัพแดงของสหภาพโซเวียต สหภาพโซเวียตจึงไม่มีโอกาสจะเข้ามาตั้งฐานอำนาจในยูโกสลาเวียได้ ดังเช่นที่ได้เคยกระทำมาในประเทศยุโรปตะวันออกอื่น ๆ ประกอบกับตีโตเองเป็นผู้ซึ่งประชาชนชาวยูโกสลาเวียนิยมชมชื่นอย่างจริงใจและกว้างขวาง ตีโตจึงปกครองประเทศได้อย่างอิสระไม่ต้องรับการช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียต ถึงแม้ว่าตีโตจะกำจัดการเมืองที่ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์หรือยึดกิจการต่าง ๆ ของเอกชนหรือยึดที่ดินของวัด ประชาชนก็ยังคงให้การสนับสนุน

กล่าวได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านในแถบยุโรปตะวันออกระยะสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ยูโกสลาเวียไม่มีปัญหาการเมืองภายในประเทศ ไม่มีการขัดแย้งอย่างรุนแรงกับสหภาพโซเวียต แต่ยูโกสลาเวียกลับมีปัญหาเรื่องนโยบายต่างประเทศในยุโรปเอง นั่นคือ ตีโตมีความต้องการจะรวบรวมดินแดนย่านทะเลบอลข่านเข้ากับยูโกสลาเวีย ดังนั้นจึงมีการเรียกร้องดินแดนที่เคยเป็นของยูโกสลาเวียในอดีตกลับคืนมาจากอิตาลี ออสเตรีย กรีซ และบัลแกเรีย นั่นคือความรู้สึกชาตินิยมของยูโกสลาเวียยังมีอยู่สูง ซึ่งผลจากพลังชาตินิยมนี้จะนำไปสู่การปรับตัวทางการเมืองของยูโกสลาเวียในค่ายคอมมิวนิสต์ในอนาคต

2. ระยะการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์

พรรคคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของนายพลตีโต ชนะการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1945 ประเทศยูโกสลาเวียจึงเปลี่ยนระบบการเมืองการปกครองมาเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ ด้วยเหตุนี้เอง พรรคคอมมิวนิสต์ของยูโกสลาเวียจึงเป็นอิสระ ไม่อยู่ใต้อิทธิพลของสหภาพโซเวียตรัสเซีย และจะไม่เชื่อฟังคำสั่งขององค์การคอมมิวนิสต์สากล สำหรับการจัดการปกครองภายในประเทศ จะมีรูปแบบสหพันธ์สาธารณรัฐ โดยมีการกระจายอำนาจการปกครองเท่าเทียมกันในหมู่รัฐสมาชิกทั้งหลาย นอกจากนั้น การจัดการระบบการเมืองของยูโกสลาเวียแตกต่างไปจากประเทศคอมมิวนิสต์อื่น อาทิ สิทธิพิเศษสำหรับสมาชิกพรรคไม่มี อำนาจของตำรวจไม่มีมากนักเป็นต้น ประธานาธิบดีตีโตและผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์ยูโกสลาเวียประกาศว่า ลักษณะการจัดการทางการเมืองและเศรษฐกิจของยูโกสลาเวียเป็นคอมมิวนิสต์อย่างแท้จริง มีใช้ลัทธิสตาลินดังเช่น

สหภาพโซเวียตอ้างไว้ ซึ่งสหภาพโซเวียตกล่าวได้ว่าสังคมนิยมแบบตีโตนั้นมีใช้ลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่เป็นลัทธิตีโต

ด้านต่างประเทศ ประเทศยูโกสลาเวียภายใต้การนำของตีโตพยายามจะเป็นอิสระจากอิทธิพลของสหภาพโซเวียต จึงมีการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มุ่งยกฐานะของประเทศให้สูงขึ้น อาทิ ค.ศ. 1954 ประเทศยูโกสลาเวียเป็นผู้นำในการจัดตั้ง “สนธิสัญญาบอลข่าน” (Balkan Pact) ซึ่งร่วมกับกรีซ และตุรกี* หรือหลังจาก ค.ศ. 1960 ตีโตยังนำยูโกสลาเวียให้มีความสัมพันธ์กับค่ายเสรีนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ และ ค.ศ. 1961 ยูโกสลาเวียยังเป็นหนึ่งในจำนวนประเทศผู้ริเริ่มก่อตั้งขบวนการกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่กับฝ่ายใด (Nonaligned Countries Movement) อีกด้วย

การจัดการด้านเศรษฐกิจของประเทศยูโกสลาเวียภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์ เป็นรูปแบบ “สังคมนิยมแบบจัดการตนเอง (Socialist Self-management) โดยระบบเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ รัฐบาลกลางมีได้มีบทบาทผูกขาดการดำเนินการทางเศรษฐกิจ แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงงานมีอิสระในการบริหารงาน โดยกรรมการในโรงงานจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ รูปแบบเศรษฐกิจ “สังคมนิยมแบบจัดการตนเอง” ของยูโกสลาเวียยังอนุญาตให้เอกชนเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจได้ด้วย โดยสรุป การจัดระบบเศรษฐกิจของยูโกสลาเวีย แตกต่างไปจากประเทศคอมมิวนิสต์อื่น ๆ ดังนี้

1. กิจการอุตสาหกรรมต่าง ๆ จะถูกจัดการโดยสภากรรมกร (Workers' Councils) สภากรรมกรนี้จะมีอิสระในการดำเนินนโยบายการจัดการ รัฐบาลกลางจะเป็นผู้ช่วยเท่านั้น และเมื่อมีผลประโยชน์เกิดขึ้น ผลประโยชน์เหล่านี้จะถูกจัดแบ่งกันระหว่าง รัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น และกรรมกร ส่วนด้านการประกอบการ รัฐบาลสนับสนุนให้มีการแข่งขันกันโดยเห็นว่าการแข่งขันกันจะทำให้ได้ผลงานที่ดีมีคุณภาพ

2. กิจการด้านเกษตรกรรม ก่อนปี ค.ศ. 1953 รัฐบาลบังคับให้ทำนารวม แต่หลังจากปี ค.ศ. 1953 รัฐบาลได้อนุญาตให้ชาวนาออกจากนารวมได้ ตามคำแถลงของรัฐบาลยูโกสลาเวีย ปรากฏว่าหลังจากปี ค.ศ. 1956 จำนวนนารวมได้ลดลงจากร้อยละ 24 เหลือเพียงร้อยละ 9 แต่ผลผลิตการเกษตรกลับเพิ่มมากขึ้น.

อย่างไรก็ตาม กิจการทางเศรษฐกิจดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ เศรษฐกิจของยูโกสลาเวียตกอยู่ในสภาพที่ตกต่ำมาก ภาวะเงินเฟ้อมีอัตราสูง รัฐบาลกลางก็มีปัญหาเรื่องหนี้สินต่างประเทศ ขาดเงินตราต่างประเทศและปัญหาทางเศรษฐกิจอื่น ๆ อีก

*กรีซและตุรกีเป็นภาคีสมาชิกขององค์การนาโต้

ในช่วงระยะของการปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวียต้องประสบกับปัญหาการเมืองภายในประเทศ และปัญหาเศรษฐกิจดิ่งที่กล่าวแล้ว ปัญหาเรื่องเชื้อชาติก็เป็นปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่งที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ปัญหาเชื้อชาติของยูโกสลาเวียมีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาความขัดแย้งเรื่องเชื้อชาติของภูมิภาคยุโรปตะวันออก เพียงแต่ว่าความขัดแย้งเรื่องเชื้อชาติของยูโกสลาเวียนั้นดูจะมีความรุนแรงมากกว่าในประเทศอื่น ๆ ของภูมิภาคนี้ ซึ่งอาจจะเนื่องมาจาก ยูโกสลาเวียประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติที่มีจำนวนของประชากรแต่ละกลุ่ม หรือแต่ละเชื้อชาติ ไม่ต่างจากกันมากนัก ปัญหาเรื่องเชื้อชาติของยูโกสลาเวีย มิใช่ปัญหาชนส่วนน้อย เพราะไม่มีชนส่วนใหญ่ในยูโกสลาเวีย หว่า้เป็นปัญหาของชนต่างเชื้อชาติกัน

ลักษณะความขัดแย้งเรื่องเชื้อชาติในยุโรปตะวันออกสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ กล่าวคือ

ลักษณะที่ 1 เป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ซึ่งถูกกำหนดให้รวมอยู่ภายในประเทศเดียวกัน จึงมิใช่ลักษณะของชนกลุ่มน้อย ตัวอย่างเช่น การกำเนิดของประเทศยูโกสลาเวีย นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างชนเชื้อชาติต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดให้เข้ามารวมกัน โดยจะมีชนเชื้อชาติเชิร์บขัดแย้งกับชนเชื้อชาติโครแอทหรือกับชนเชื้อชาติอื่น ๆ หรือในประเทศเชโกสโลวะเกียจะมีชาวเชคขัดแย้งกับชาวสโลวัก เป็นต้น

ลักษณะที่ 2 เป็นความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยภายในประเทศที่มีต่อรัฐบาลกลาง ทั้งนี้เป็นผลจากการกำหนดเส้นแบ่งเขตแดนประเทศ ได้ส่งผลทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชาติเดียวกันให้ต้องแยกกันอยู่คนละประเทศ ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ก็จะดิ้นรนเพื่อไปอยู่รวมกัน เช่น ปัญหาชนเชื้อชาติมาซิโดเนียซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ของสามประเทศ ยูโกสลาเวีย บัลแกเรีย และกรีซ

ลักษณะที่ 3 เป็นความขัดแย้งของประเทศในยุโรปตะวันออกกับประเทศนอกกลุ่มในเรื่องของชนกลุ่มน้อย และการเรียกร้องกรรมสิทธิ์ในดินแดน เช่น กรีซเรียกร้องดินแดนภาคใต้ของแอลเบเนีย เป็นต้น

3. ระยะเชื่อมต่อของสมัยการปกครองระบบคอมมิวนิสต์กับสมัยประชาธิปไตย

ชนเชื้อชาติต่าง ๆ ในยูโกสลาเวียมีการแข่งขันกัน และนำไปสู่ความขัดแย้งกันในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การแข่งขันเพื่อเป็นผู้นำชนเชื้อชาติอื่น ชาวเชิร์บถือว่าตนเป็นรัฐใหญ่เป็นชาติอิสระมาก่อน อดีตเป็นผู้นำขบวนการชาตินิยมสลาฟ จึงคิดว่าชาวเชิร์บควรเป็นประธานาธิบดีและควรเป็นคณะผู้ปกครองประเทศ รัฐบาลกลางยูโกสลาเวียภายใต้การนำของติโต ซึ่งเป็นชาวโครแอท ได้แก้ปัญหาเรื่องการแข่งขันเป็นผู้นำโดยบรรจุเนื้อหาเรื่องการตั้งองค์กร

“คณะประธานาธิบดี” (State Presidency) ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1975 หลักการสำคัญคือประธานาธิบดีจากรัฐทั้งหกและมณฑลอิสระทั้งสองมีสิทธิเท่าเทียมกันที่เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของประเทศ โดยหมุนเวียนเปลี่ยนกันไปทุก 1 ปี

จอมพลโจชิวิ บรอก ดีโต

ความขัดแย้งการชิงดีชิงเด่นระหว่างคนต่างเชื้อชาติได้นำไปสู่ความรู้สึกชาตินิยมทางเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน เห็นได้จากความขัดแย้งระหว่างรัฐโครเอเทียกับรัฐเซอร์เบียเมื่อต้นทศวรรษที่ 1970 โครเอเทียไม่พอใจนโยบายการคลังของรัฐบาลกลาง ที่บังคับให้ทุกรัฐจัดส่งรายได้

ทั้งหมดที่รัฐนั้น ๆ มีอยู่เข้าสู่รัฐบาลกลาง และแล้วรัฐบาลกลางจะเป็นผู้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้กับรัฐต่าง ๆ เอง รัฐโครเอเชียเป็นรัฐที่ร่ำรวย มีรายได้ทั้งจากการอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและการบริการ จึงเป็นรัฐที่จัดส่งเงินรายได้ให้กับรัฐบาลกลางเป็นจำนวนมาก ด้วยความรู้สึกชาตินิยมทางเศรษฐกิจ ชาวโครเอเชียจึงเกิดความไม่พอใจนโยบายการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลกลาง ช่วงเดือน พฤศจิกายน-ธันวาคม ค.ศ. 1971 ชาวโครเอเชียหัวรุนแรงจำนวนหนึ่งประกอบด้วยนักศึกษาและประชาชนได้ทำการเดินขบวนประท้วงรัฐบาลกลาง ซึ่งรัฐบาลกลางยูโกสลาเวียในตอนนั้นก็ได้อนุมัติปรับเปลี่ยนนโยบายเรื่องการนำรายได้จากรัฐท้องถิ่นเข้าสู่รัฐบาลกลาง โดยกำหนดให้โครเอเชียสามารถเก็บเงินตราต่างประเทศจำนวน 20 เปอร์เซ็นต์ที่ได้จากการส่งสินค้าออก และเก็บเงินตราต่างประเทศจำนวน 45 เปอร์เซ็นต์ที่ได้มาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่วนรายได้จำนวนที่เหลือจึงจะส่งไปยังรัฐบาลกลาง และในทุก ๆ ปีงบประมาณ รัฐบาลกลางก็ยังจะจัดสรรเงินงบประมาณให้กับโครเอเชียอีกจำนวนหนึ่งด้วย ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ รัฐบาลก็ได้ดำเนินการแก้ไขรัฐธรรมนูญเมื่อปี ค.ศ. 1971 และ 1974 ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และโดยภาพรวมของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จะพัฒนาไปสู่การเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยจากส่วนกลาง (Democratic Centralism)

กล่าวได้ว่า รัฐบาลกลางยูโกสลาเวียพยายามแก้ไขปัญหภายในประเทศตลอดมา รัฐธรรมนูญของสหพันธรัฐได้มีการเปลี่ยนแปลงถึง 4 ครั้ง ในช่วง ค.ศ. 1946-1974 แนวทางการเปลี่ยนแปลงมีดังนี้

1. กระจายอำนาจการบริหารตนเองแก่รัฐทั้งหก และมณฑลอิสระทั้งสอง
2. วางรากฐานการสืบทอดตำแหน่งผู้นำของประเทศอย่างเป็นทางการเป็นธรรมต่อสาธารณรัฐต่าง ๆ
3. แก้ปัญหาเรื่องการแก่งแย่งชิงดีระหว่างชนเชื้อชาติต่าง ๆ

แนวทางการปฏิรูปการเมืองของยูโกสลาเวียที่มุ่งรักษาสหพันธรัฐกลับให้ผลที่ตรงกันข้าม สัญญาณของล่มสลายของสหพันธรัฐเกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1990 ในการประชุมสมัชชาสมัยที่ 4 ของพรรคคอมมิวนิสต์ยูโกสลาเวีย กล่าวคือ ได้เกิดการขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างสมาชิกของพรรคซึ่งมาจากสาธารณรัฐต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมาชิกพรรคจากสาธารณรัฐสโลวีเนียได้ประท้วงเดินออกจากที่ประชุม ซึ่งมีผลทำให้การประชุมต้องยุติลง ต่อมา พรรคคอมมิวนิสต์ของสโลวีเนียยังได้ประกาศแยกตัวจากพรรคคอมมิวนิสต์ยูโกสลาเวีย พร้อมทั้งประกาศความเชื่อทางการเมืองแบบประชาธิปไตย วันที่ 8 เมษายน ค.ศ. 1990 สโลวีเนีย ก็ได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาตามวิถีทางประชาธิปไตยขึ้นเป็นครั้งแรกและพรรคแนวร่วมฝ่ายค้านสโลวีเนียซึ่งมีนโยบายเน้นความเป็นชาตินิยมสโลวีเนียได้รับการเลือกตั้งเป็นเสียงข้างมากในรัฐสภา

ความเป็นคอมมิวนิสต์ของรัฐสโลวีเนียจึงสิ้นสุดลง เหตุการณ์ทำนองเดียวกันนี้ได้เกิดขึ้น
ในรัฐโครเอเชีย วันที่ 22 เมษายน ค.ศ. 1990 เมื่อสาธารณรัฐโครเอเชียจัดให้มีการเลือกตั้ง
ตามวิถีทางประชาธิปไตย พรรคสหภาพประชาธิปไตยโครเอเชีย ซึ่งเป็นพรรคชาตินิยม
โครเอเชียก็ได้รับเลือกเป็นเสียงข้างมาก

สาธารณรัฐสโลวีเนียและโครเอเชียมิได้ประกาศแยกตัวเป็นอิสระจากสหพันธ์
สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวีย แต่เส้นทางของการสลายของสหพันธรัฐก็ได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว
ในปี ค.ศ. 1990

วิกฤตการณ์บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา จุดเริ่มต้นของวิกฤตการณ์บอสเนีย-เฮอร์เซ-
โกวีนาเกิดขึ้นจากการพิพาททางการเมืองระหว่างกลุ่มชนเชื้อสายเซิร์บกับกลุ่มชนเชื้อสาย
โครแอทในเขตมณฑลบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาในปีค.ศ. 1992 การพิพาททางการเมืองเป็น
ข้อขัดแย้งที่มีฐานมาจาก ความแตกต่างเรื่องเชื้อชาติ ความแตกต่างทางศาสนา คริสต์กับอิสลาม
ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ และแม้แต่การแข่งขันทางเศรษฐกิจยุคใหม่
ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้นำไปสู่ความริ้วลึกของกลุ่มชนชาวบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา สงคราม
กลางเมืองจึงเกิดขึ้นเป็นเวลายาวนาน หลายปี

ประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา มีนโยบายที่จะยุติปัญหาการสู้รบใน
บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา และมีการดำเนินการทางการทูตหลายครั้ง จนถึง ค.ศ. 1994 ด้วย
อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในองค์การนาโต้และองค์การสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศ
ทั้งสองจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการแก้ไขวิกฤตการณ์บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา 10 กุมภาพันธ์
ค.ศ. 1994 องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ หรือนาโต้ ได้ยื่นคำขาดที่จะใช้กำลัง
ทางอากาศ กับกองกำลังชาวเซิร์บในสาธารณรัฐบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา ในกรณี ที่ชาวเซิร์บ
ไม่ยอมถอนกำลังทหารและอาวุธออกจากกรุงซาราเจโว รวมทั้งยกเลิกการปิดล้อม ภายใน
กำหนด 10 วัน คือ ก่อนเวลา 24.00 น. ของวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 1994 หลังจาก
ที่ฝ่ายเซิร์บได้ยิงปืนใหญ่ถล่มตลาดในกรุงซาราเจโว เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 1994 ยังผลให้
มีผู้เสียชีวิต 68 คน และได้รับบาดเจ็บมากกว่า 200 คน

20 กุมภาพันธ์ 1994 กองกำลังชาวเซิร์บได้ยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของนาโต้
โดยพยายามเคลื่อนอาวุธหนักออกจากที่มั่นในกรุงซาราเจโวไปทางตอนใต้ แต่การเคลื่อนย้าย
เต็มไปด้วยอุปสรรคเนื่องจากพายุหิมะพัดกระหน่ำอย่างรุนแรง สำหรับอาวุธหนักของชาวเซิร์บ
มีทั้งรถถัง ปืนใหญ่ฮาววิทเซอร์ส ปืนต่อต้านอากาศยาน และปืนกลหนัก

Yugoslavia

สงครามที่เกิดจากปัญหาขัดแย้ง ในเรื่องการแบ่งแยก เขตแดนและอำนาจอธิปไตย เพื่อดินแดน ของ 9 ชาติใหญ่ในบอลข่าน เฮอรัลด์วินา ซึ่งเริ่มต้นเมื่อ ปี 2535 ได้กลายมาเป็นสงครามการรุกรานพื้นที่กัน อย่างรุนแรงที่สุด นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยที่องค์การสหประชาชาติเอง และกองทัพนาโต ต้องระมัดระวังบทบาทของตน ในการเข้ายุ่งเกี่ยวและ คอยป้องกันมิให้สงคราม ณ ดินแดนนี้ ต้องขยายตัว ฉุกเฉินออกไป เวลาเดียวกัน กองทัพฝ่ายรัฐบาล ซึ่งมีกลุ่มมุสลิมเป็นชนส่วนใหญ่ ก็พยายามยึดพื้นที่เดิมไว้ โทรมากที่สุด ขณะที่ฝ่ายเซิร์บพยายามรุกชิงพื้นที่ โทรมากขึ้น ก่อนที่ทุกอย่างจะไปถึงจุดสรุป หรือบท สิ้นสุดแห่งการแบ่งซึ่งดินแดนที่ตกเป็นเอียงๆแล้วนี้

ยูโกสลาเวีย ปี 2462-2534

บอสเนีย ในปี 2535

บอสเนีย ในปี 2536

ทุกวันนี้

ชาวบอสเนีย ได้แบ่งเป็นเผ่าเป็นฝ่าย ซึ่ง ได้แก่

ฝ่ายมุสลิม

ซึ่งเป็นฝ่ายที่กุมอำนาจรัฐบาลของประเทศ และต้องการรักษาดินแดนเดิมไว้ทั้งหมด

กราฟิก- เอพี/มิดิซัน

ฝ่ายเซิร์บ

ที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐเซอร์เบีย และโดยที่มีดินแดนชาวเซิร์บในโครเอเชีย รวมเป็นดินแดนเดียวกัน

- ดินชาวโครแอตและมุสลิมในบอสเนีย
- ดินชาวเซิร์บในบอสเนีย
- พื้นที่กรุงซาราเยโว
- เขตปลอดภัยสหประชาชาติ

ฝ่ายโครแอต

ได้ร่วมเป็นสหพันธรัฐเดียวกับรัฐบาลมุสลิมก็จริง แต่ในทางปฏิบัติ ยังคงแปลกแยก โดยที่บางพวกต้องการแยกตัวเป็นอีกรัฐหนึ่ง ไม่เกี่ยวกับโครเอเชีย บางพวกต้องการเป็นส่วนหนึ่งของโครเอเชีย

ที่มา : มติชนรายวัน 5 ธ.ค. 2537

อนึ่ง ก่อนหน้านี้ ประธานาธิบดีบิล คลินตัน แห่งสหรัฐฯ ได้ออกแถลงการณ์ว่า เครื่องบินรบของสหรัฐฯ พร้อมจะปฏิบัติการโจมตีในทันที ที่ถึงกำหนดเส้นตายของนาโต้ หากฝ่ายเซิร์บไม่ยอมถอนกำลังทั้งหมดออกจากเขตรัศมี 20 กิโลเมตร จากกรุงซาราเยโว

การสู้รบในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาจะสงบลงบ้าง รุนแรงบ้างเป็นระยะ ๆ เดือน พฤศจิกายน ค.ศ. 1994 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ลงมติอนุญาตให้ กองกำลังของนาโต้เข้าปฏิบัติการได้ ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าประเทศยุโรปหลายประเทศ อาทิ ฝรั่งเศส แสดงความไม่เห็นด้วยนโยบายดังกล่าวนี้ของสหรัฐฯ

กลุ่มประเทศอิสลามมีบทบาทในวิกฤตการณ์บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาเช่นกัน ในการประชุมสุดยอดองค์การการประชุมอิสลาม (Organization of the Islamic Conference=OIC) ครั้งที่ 7 ที่เมืองคาซาลังกา ในการประชุมครั้งนี้ ที่ประชุมได้ออกคำประกาศเกี่ยวกับสถานการณ์ในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาแยกออกมาต่างหาก เพื่อมุ่งกำหนดท่าทีร่วมกันในการยุติการโจมตีของชาวเซิร์บต่อชาวมุสลิม มีสาระสำคัญคือ

1. ประเทศอิสลามแต่ละประเทศให้คำมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินและด้านมนุษยธรรมแก่ชาวมุสลิมในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาตั้งแต่ 300,000-5,000,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และชาวมุสลิมจะต้องได้รับความช่วยเหลือทุกอย่างที่จำเป็นเพื่อป้องกันตนเอง

2. เรียกร้องให้เสริมสร้างกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ โดยเพิ่มกำลังทหารจากประเทศอิสลามมากขึ้น และเปิดโอกาสให้องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือหรือนาโต้ ให้ความช่วยเหลือแก่กองกำลังมุสลิมในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา รวมถึงการโจมตีที่มั่นกองกำลังชาวเซิร์บ

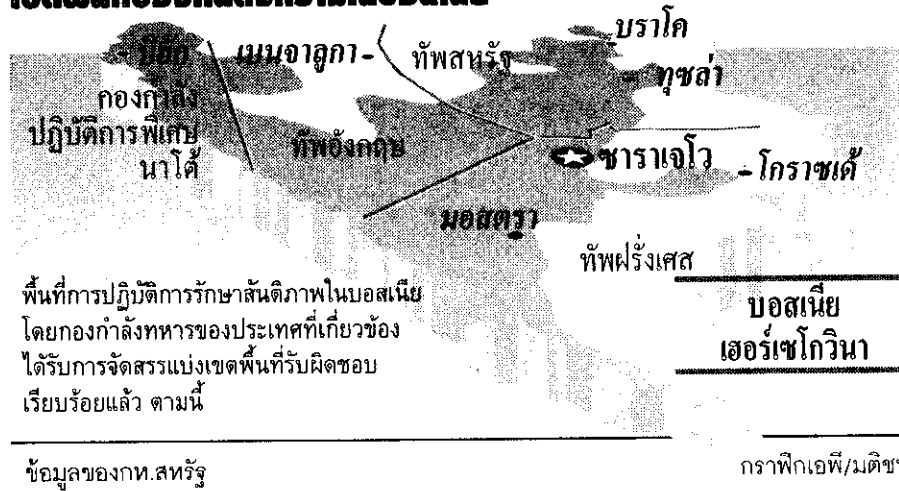
3. เรียกร้องให้ยุติการห้ามส่งอาวุธให้แก่บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาเพื่อช่วยเหลือชาวมุสลิม และก็ต้องการให้เซอร์เบียและมอนเตเนโกรยุติการส่งอาวุธให้ชาวเซิร์บ

4. ปฏิเสธการดำเนินการใด ๆ ที่จะจัดตั้งสหพันธรัฐระหว่างบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา เซอร์เบียและมอนเตเนโกรตามข้อเสนอของสหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส

5. เรียกร้องให้สมัชชาสหประชาชาติเปิดประชุมสมัยพิเศษเรื่องบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา หากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติไม่มีมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาและต้องการให้กลุ่มประสานงานระหว่างประเทศ ว่าด้วยปัญหาบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาของตะวันตกกับประเทศอิสลามร่วมประชุมกันเพื่อหาข้อยุติ

สหรัฐอเมริกาก็ได้ดำเนินการทางการทูตอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีการเจรจกันระหว่างผู้นำของเซอร์เบีย โครเอเชีย ตลอดจนผู้นำของกลุ่มชนในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา เดือนธันวาคม ค.ศ.1995 มหาอำนาจขององค์การนาโต้ได้ตกลงที่จะส่งกองกำลังไปยังบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา

เขตพื้นที่ป้องกันสงครามในบอสเนีย

ที่มา : มติชนรายวัน 2 ธ.ค. 2537

อย่างไรก็ตาม จนถึงกลางปี ค.ศ. 1996 ก็ยังไม่มีสัญญาณใด ๆ ที่บ่งบอกว่า สันติภาพที่ถาวรจะเกิดขึ้นได้ในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา หรือแม้แต่ในอดีตประเทศยูโกสลาเวีย

บรรณานุกรม

- น้ำเงิน บุญเยี่ยม. **ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1914. พิมพ์ครั้งที่ 3** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531.
- ประทุมพร วัชรเสถียร. **พฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศยุโรปตะวันออก.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- _____ . **กลาสโนสท์-เปเรสตรอยก้า : กอร์บาชอฟปฏิรูป.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- สมชาย ภาคภาสน์วิวัฒน์. **รวมยุโรป.** กรุงเทพฯ : นานักขรรการพิมพ์, 2536.
- สยามจดหมายเหตุ.** ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 1-5 มกราคม 2538.
- Hughes, H.L. **Contemporary Europe**, 2 ed. N.Y.: Prentice-Europe, 1966.
- Willis, F.R. **Europe in The Global Age : 1939 to the Present.** N.Y. : Harper & Row, 1968.
- "Bosnia : Ultimatum? Phony" **Time.** Vol. 144 No. 5 August 1, 1994.
- "Bosnia : NATO VS. The Serbs-Again" **Time.** Vol. 144 No. 7 August 15, 1994.
- "Bosnia : Remember Sarajero?" **Time.** Vol.144 No. 14 Oct. 3, 1994.
- "bosnia : Off the Hook" **Time.** Vol.144 No. 15 Oct. 10, 1994.
- " _____ " **Time.** Vol. 144 No. 22 Nov. 28,1994.